

ÎNCEPUTUL PROCESULUI DE COLECTIVIZARE ÎN JUDEȚUL ALBA (1949-1952)

La 9 mai 1945, prin capitularea necondiționată a Germaniei fasciste, s-a pus capăt celui de-al doilea război mondial pe continentul european. Câteva dintre consecințele încheierii războiului au fost: pierderea Europei de răsărit, constituirea “continentului U.R.S.S.” și promovarea lui ca supraputere, comunizarea unei jumătăți de planetă, confruntarea dintre cele două supraputeri, S.U.A. și U.R.S.S., care puseseră lumea într-un echilibru politic bipolar fragil, dăunător și nefiresc¹.

România a urmat cu fidelitate destinul Europei răsăritene, zonă istorică agitată și spasmodică a cărei relevanță este marcată de rivalități, tensiuni, dispute și particularități cunoscute generic sub numele de balcanisme. În această parte a Europei, conflictele care au generat cele două mari conflagrații nu au putut fi înlăturate de deceniile socialismului de stat.

Evoluția societății românești, pozitivă și rapidă după Marea Unire, a fost periculos afectată de distrugerile, complicațiile și mai ales urmările celui de-al doilea război mondial. Cunoscând vreme de cinci decenii regimuri autoritare, apoi unul totalitar, instaurate prin repetate acțiuni de forță (1938, 1940, 1947), România a suferit ample schimbări ce au determinat un curs anormal al dezvoltării sale istorice.

Prima republică creată de regimul comunist cu acordul și la cererea U.R.S.S. nu a fost consecința unui referendum și nici a condițiilor de revizuire prevăzute de articolele 129 și 130 ale legii fundamentale aflate în vigoare – Constituția din 1923. În fapt, viața politică din România a evoluat, după 30 decembrie 1947, în cadrul general european și mondial, marcat de încheierea tratatelor de pace, de ridicarea “Cortinei de fier” între Est și Vest, de înlăturarea ultimelor obstacole din calea instaurării regimurilor socialiste de tip stalinist în țările aflate în zona de dominație sovietică. Astfel, erau puse în aplicare, într-o formă de multe ori silnică și nefirească, înțelegerile realizate în ultimii ani ai războiului mondial de Marile Puteri Aliate (S.U.A., Marea Britanie și U.R.S.S.)².

Preluarea puterii politice, în martie 1945, a pus Partidul Comunist din România în fața a două alternative:

- Declanșarea de la început a luptei împotriva proprietarilor de pământ și deținătorilor de capital, ceea ce ar fi desconspirat principiile totalitare, lipsindu-l de aderenți, aliați și simpatizanți, de masă de manevră.

- Asigurarea proprietarilor prin promisiuni și lozinci demagogice, precum și prin inițiative de scurtă durată, pentru a liniști o parte a burgheziei și a da țărănimii sentimentul de a se crede în siguranță.

Comuniștii români, au ales varianta a doua, dând dovadă că învățaseră lecția șoptită din perioada interbelică și strigată și argumentată cu “pumnul în masă” de consilierii și liderii statului sovietic. Liderii comuniști s-au lansat în promisiuni,

¹ Nicolae Baciu, *Agonia României (1944-1948). Documentele secrete acuză*, București, 1997, p. 153.

² Cezar Avram, *Politici agrare în Oltenia anilor 1949-1962*, Editura de Sud, Craiova, 1999, p. 25.

infirmând zvonurile privitoare la o posibilă colectivizare, deși exproprierea și socializarea pământului fusese anunțată în programul partidului adoptat la Congresul de constituire din 1921, în diferite circulare, broșuri și ziare de partid din perioada interbelică și imediat după război. O dovadă în acest sens reiese și din cuvântarea rostită de primul ministru Petru Groza, la 29 septembrie 1946, la Alba Iulia. "... Ei spun că vrem să facem colhozuri. Nu? Nu vă spuneau ca să nu intrați pe pământ, că nu este stabilă reforma agrară, că totul este trecător pentru că nu se plătește cu bani pământul. Nu, nu vă spuneau ei așa? Ei, dragii mei, despre colhozuri ce să vă spun, decât că dacă vroiam să facem colhozuri, atunci nu vă dădeam pământ. Doar în platforma program a Blocului Partidelor Democratice scrie că noi întărim proprietatea individuală țărănească"³.

După alegerile parlamentare din noiembrie 1946, viața social-politică din România a marcat regroupări de forțe în favoarea comuniștilor, creșterea rolului statului în dirijarea și controlul activității economice, limitarea substanțială și apoi lichidarea rolului monarhiei în viața de stat. După ce partidele istorice au fost eliminate de pe scena politică, instituția monarhică abolită, partidul "unic al clasei muncitoare" a abordat problema proprietății țărănești de pe o poziție consolidată și garantată.

Liderul partidului, Gheorghe Gheorghiu-Dej, nu a făcut un secret din faptul că victoria socialismului era incompatibilă cu păstrarea proprietății particulare asupra pământului. "Victoria deplină a socialismului - declara la Plenara din 3-5 martie 1949 - nu este posibilă atâta timp cât mai continuă să existe la orașe și la sate proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, inclusiv a pământului"⁴.

Colectivizarea agriculturii în România a început cu sprijinul logistic al Uniunii Sovietice. Modelul stalinist, în coordonatele sale ideologice, a fost aplicat în România, dar dificultățile logistice au fost cu neputință de înlăturat. Țăranul se considera stăpân pe pământul său, iar în țară amintirea partidelor politice, a monarhiei, era încă vie. Colectivizarea a fost cerută, printr-o propagandă nemaiîntâlnită, indiferent de urmările sociale și economice. Unicul scop, adevărat, a fost acela al distrugerii adversității proprietarului de pământ față de "proprietatea comună" a tuturor și a nimănu, a opoziției mediului rural față de regimul totalitar, scop anunțat prin formula "îngrădirii creșterii elementelor capitaliste din lumea satelor și a posibilităților de exploatare a țăranimii sărace și mijloace de către chiaburime"⁵.

Comuniștii au înțeles de la început că nu pot să-și impună controlul deplin asupra economiei și implicit a populației fără o legislație adecvată și o justiție care să aplice această legislație în spirit comunist. Un loc important în noul cadru juridic organizat după modelul stalinist, cu tenacitate și continuitate, l-a deținut și legislația agrară, element definitoriu al politicii economice în anii colectivizării.

Între 1 ianuarie 1949 - 1 ianuarie 1954 au fost promulgate peste 200 de legi, decrete, hotărâri ale Consiliului de Miniștrii, decizii ministeriale, jurnale ale Consiliului de Miniștrii, decizii ale Comisiei de redresare economică și stabilizare monetară - toate însoțite de instrucțiuni mai mult sau mai puțin secrete și confidențiale - care s-au referit

³ *Îndrumătorul Albei*, nr.23-24/1946.

⁴ Gh. Gheorghiu-Dej, *Raport la ședința plenară a C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949*, ediția a II-a, București, 1952, p. 40.

⁵ *** *Documente cu privire la politica agrară a Partidului Muncitoresc Român*, București, 1965, p. 21.

în mod direct sau indirect la activitatea din domeniul agrar sau la cei care își desfășurau munca în acest sector economic.

Unele dintre aceste acte juridice au fost de o mare importanță, deoarece aplicarea lor a adus modificări esențiale în structura socială, în structura proprietății, în structura producției, în viața satului românesc.

În urma acestor măsuri, la 24 iulie 1949 s-au inaugurat primele gospodării agricole colective, asocieri de tip colhoz care se bucurau de facilități și privilegii, pentru a demonstra “superioritatea agriculturii socialiste”. Către sfârșitul anului existau deja 56 de asemenea colective, cuprinzând 4.085 gospodării țărănești, cu o suprafață de 14.692 ha⁶.

De la acea dată, timp de peste un deceniu a fost declanșată o metodică și susținută campanie de colectivizare, formă mascată de confiscare a pământului ce se afla în proprietatea țăranimii. Acțiunea a constituit un război împotriva majorității societății formate din proprietari mici și mijlocii, o calamitate ce s-a desfășurat în etape și pe multiple planuri.

În baza luptei de clasă, dogma călăuzitoare a partidului unic, în prima fază a colectivizării, țăranimea săracă a fost instigată împotriva aceleia mai înstărite (chiaburi și mijlocași), după ce inițial fusese direcționată contra marii proprietăți. Satul a devenit aria predilectă a luptei de clasă din care evadarea către necunoscutul oraș era o “binefacere”. Asupra locuitorilor mai înstăriți și productivi au fost impuse cote exagerate, iar apoi, din cauza neputinței de a le îndeplini, confiscări de bunuri, persecuții asupra membrilor familiei, fără discernământ, arestări și închisori. Majoritatea țăranimii mijlocii a devenit astfel obiectul unor solicititudini speciale. Mijloacele persuasiv demagogice au fost combinate cu șantajul, presiuni și arestări. 24 de ore din 24, satele au fost supuse campaniei de “lămurire” de către zeci și sute de mii de activiști recrutați și îndoctrinați dintre muncitorii din fabrici, țărani “devotați” și intelectuali “încrăzători și docili”. Acțiunea de dezmoștenire violentă a țăranimii a fost prezentată sub forma trucată a renunțării benevole la patrimoniul agricol, inclusiv cel primit prin reforma din martie 1945, inițiată de P.C.R.

Momentul important al declanșării “campaniei de colectivizare și de lichidare a chiaburimii” l-a constituit Plenara C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949. Plenara de la București din martie 1949 fixează ca obiectiv imediat limitarea chiaburimii, urmând să se treacă la politica de “desființare completă a exploatării chiaburești la sate, mobilizând în această luptă întreaga țăranime muncitoare, când condițiile vor fi pregătite”⁷. Dacă între România și alte țări aflate sub influența sovietică au existat deosebiri în privința etapelor parcurse pe calea colectivizării, finalitatea a fost aceeași ca și metodele folosite: sechestrări, procese judecate de tribunalele poporului, înscenări, deportări, distrugerea fizică în închisorile comuniste, distrugerea nu numai a proprietății individuale, dar și a agriculturii tradiționale românești.

Așa după cum arătam mai sus, odată cu Plenara din martie 1949 începe campania de colectivizare în România și bineînțeles și în județul Alba, fenomen care în urma desfășurării lui și a metodelor de constrângere sau represiune aplicate, a dus la nemulțumirea celei mai numeroase păături sociale a țării – țăranimea.

⁶ *** *Alianța clasei muncitoare cu țăranimea muncitoare în România*, București, 1960, p. 441.

⁷ Gh. Gheorghiu-Dej, *Articole și cuvântări*, București, 1953, p. 302.

Parte componentă a României, județul Alba a cunoscut aceleași frământări și evenimente care au avut loc în perioada cercetată. Prin organizarea administrativ-teritorială a țării din 1950 actualul teritoriu al județului Alba a făcut parte din regiunile Hunedoara, Brașov, Cluj, Oradea și Mureș. Orașul Alba Iulia și raionul Alba au aparținut de regiunea Hunedoara.

Această organizare administrativă s-a menținut până la 16 februarie 1968, când comitetele regionale de partid și sfaturile populare regionale și-au încetat activitatea⁸.

După instaurarea guvernului Petru Groza, la 6 martie 1945, reforma agrară a fost legiferată prin legea din 22 martie 1945. Potrivit legii, în județul Alba au fost expropriati 1.711 proprietari cu o suprafață de 14.292 iugăre și 952 stânjani teren agricol, fiind împroprietăriți fără plată 8.607 țărani români⁹. Deși au primit pământ, țăranii nu aveau cu ce îl lucra. Pentru a veni în sprijinul lor, la 1 ianuarie 1949 s-a constituit prima stațiune de mașini agricole cu sediul în Alba Iulia, care avea în dotare 15 tractoare vechi de tipul Lantz-Bulldog și Forthson, 12 motoare stabile Daytz, 15 pluguri, 6 semănători, 17 batoze și 5 secerători-legători¹⁰. Cu tot ajutorul acordat, țăranii realizau producții scăzute la hectar. La toate acestea se adăugau „greutățile pricinuite de foștii moșieri, chiaburi și alte elemente reacționare”, care sabotau prin toate mijloacele „bunul mers al vieții” și încercau să creeze derută și neîncredere în rândul țăranilor muncitori.

Și în județul Alba, momentul important al declanșării „campaniei de colectivizare și de lichidare a chiaburimii” l-a constituit Plenara C.C. al P.M.R. din 3-5 martie 1949. Pe baza hotărârilor acestei plenare, organizațiile de partid din satele județului, sprijinite de comuniștii din fabrici și uzine au început să desfășoare o intensă activitate politică în rândul țăranilor „convingându-i” de avantajele muncii în comun.

Astfel, la numai un an de la „istorica” Plenară din martie 1949, la 6 martie 1950 a luat ființă prima gospodărie agricolă colectivă din județ, în comuna Daia.

Iată cum descrie ziarul *Steaua Roșie*, organul Comitetului județean al P.M.R. și al Comitetului județean provizoriu Alba, acest eveniment: „207 familii țărani săraci și mijlocași din comuna Daia au hotărât să rupă pentru totdeauna cu trecutul de întuneric și mizerie și să pornească pe calea făgăduitoare și luminoasă a socialismului, unindu-se de bună voie în gospodăria agricolă colectivă „Ilie Pintilie” ... Cererea a fost înaintată Partidului Muncitoresc Român încă din vara anului 1949, de către 86 familii din comună. Numărul celor înscriși a continuat să crească ajungând ca lucrările să se încheie cu 207 familii înscrise, număr cu care s-a și inaugurat gospodăria”¹¹.

Până la sfârșitul anului 1950 au mai luat ființă încă 15 G.A.C.-uri, după cum urmează: Gârbova (13 martie), Șibot (23 martie), Ungurei (2 iunie), Mirăslău (11 iunie), Pianul de Sus (25 iunie), Vinerea (9 iulie), Boz, Benic și Bălcaci (16 iulie), Vingard (20 iulie), Cisteiul de Mureș (13 august), Războieni (20 august), Doștat (21 august), Cisteiul de Târnave (10 septembrie) și Căpuș (29 decembrie)¹². Și pentru ca aceste G.A.C.-uri să fie cât mai „mobilizatoare”, au primit denumiri pe măsură: „Ilie Pintilie”, „Steaua

⁸ XXX *Alba Iulia 2000*, Alba Iulia, 1975, p. 518.

⁹ Date extrase dintr-o statistică de la 10 noiembrie 1947, aflate la *Direcția Județeană a Arhivelor Naționale* (în continuare D.J.A.A.N.), fond Camera Agricolă.

¹⁰ XXX *Alba Iulia*..., p. 517.

¹¹ *Steaua Roșie*, anul II, nr. 20, din 12 martie 1950.

¹² *Unirea*, nr. 1959, din 31 decembrie 1974, p. 6.

Roșie”, “Înfrățirea”, “23 August”, “7 Noiembrie”, “Tudor Vladimirescu”, “Partizanii Roșu”, “Flamura Roșie”, “Libertatea”, “1 Mai” etc.

Dacă anul 1950 a însemnat pentru județul Alba constituirea a 16 G.A.C.-uri, în anii următori, până în anul 1960, ritmul a scăzut, fiind în medie de patru G.A.C.-uri constituite pe an. Acest fapt este valabil la nivelul întregii țări, pentru că între februarie 1951 și octombrie 1952 lumea satului cunoaște o mică destindere.

La aceasta a contribuit și circulara emisă de C.C. al P.M.R. din 30 ianuarie 1951 care a avertizat că “orice presiune economică sau administrativă față de țărani muncitori pentru a-i determina să intre în gospodăria colectivă va fi sancționată cu severitate”¹³. În toamna aceluiași an apare Hotărârea C.C. al P.M.R. din 18 septembrie, care pentru prima dată, în mod oficial, recunoaște lipsa brațelor de muncă, pentru că țărani “întrați prin constrângere nu participă la activitatea gospodăriei și uneori nu au nici o legătură de muncă cu ea”¹⁴.

A fost recunoscut și faptul că măsurile de îngrădire “îndreptate împotriva chiaburilor au lovit în țărani mijlocași, înlocuindu-se în mod intolerabil linia partidului de alianță cu țărani mijlocași”¹⁵.

Iată care a fost dinamica creșterii numărului G.A.C.-urilor și a suprafețelor pe care le-au deținut în județul Alba, în perioada 1950-1962:

Nr. crt.	Creșterea numărului de G.A.C. și a suprafețelor deținute (în ha)	Anii			
		1950	1955	1960	1962
1	Număr G.A.C.	16	35	54	99
2	Suprafața totală	5.531	10.684	41.744	132.942
3	Suprafața agricolă	5.390	10.259	40.293	124.663
4	Suprafața arabilă	4.545	8.608	32.134	93.085
5	Pășuni	38	184	1.036	5.803
6	Fânețe	617	1.224	5.859	19.707
7	Vii și pepiniere viticole	84	110	732	3.738
8	Livezi și pepiniere pomicele	106	133	532	2.360

Proclamat drept un proiect umanitar grandios de emancipare a țărănimii, procesul colectivizării a declanșat și în județul Alba opoziția tuturor proprietarilor de pământ și nu numai a acestora. Rezistența a angajat aproape toată suflarea proprietară a satului, iar în unele cazuri și sărăcimea din mediul rural, categorie numită cu insistență în materialele de propagandă “aliata de bază a clasei muncitoare, beneficiara politicii partidului comunist”.

Un aforism atribuit și lui Stalin arată că „moartea unui om este o tragedie, dar moartea unui milion de oameni este doar o cifră statistică”.

34. ¹³ *** *Legislația Gospodăriilor Agricole Colective și a Întovărășirilor Agricole*, București, 1956, p.

¹⁴ *** *Documente cu privire la ...*, p. 116.

¹⁵ *Ibidem*, p. 104.

Această judecată rezumă de fapt „filozofia” puterii comuniste privind grija față de oameni, de bunăstarea și viața cetățenilor, pentru care statul și partidul unic au declarat că acționau.

Promisiunile că în România nu se vor face colhozuri, ca și cele referitoare la eradicarea sărăciei și mizeriei, la risipirea nesiguranței materiale, la progresul accelerat și viitorul luminos s-au dovedit doar vorbe fără acoperire.

Confiscările, colectările forțate, deportările, condamnările și presiunile asupra psihicului individului și colectivității au determinat impopularitatea socialismului real, fapt ce a generat un curent subteran de respingere, ce periodic apărea la suprafață sub forme complexe de rezistență, de la injurii aduse regimului și neacceptarea la înscrierea în colectiv la bătaie de activiști, devastări de sedii G.A.C., sfaturi populare, etc.

Țărănimia de pe meleagurile Albei, atașată valorilor tradiționale, cultivând sentimentul proprietății asupra pământului ca o formă de patriotism, s-a arătat imună la experimentul politic importat din răsărit și a negat acceptarea lui, deși fusese pregătit minuțios și în detaliu de noua conducere a României.

Numeroase incidente care au pus față în față pătura țărănească și activul de partid, securitatea, miliția, au justificat amplificarea sentimentului de nesiguranță al guvernanților, neîncrederea în populația de la sate. „Dușmanii de clasă”, nu erau nici mari moșieri, nici „odioși chiaburi”, ci, în majoritatea cazurilor, țărani cu puțin pământ, oameni sărăciți de lăcomia și ineptia unui regim care considera că poate suplini deficiențele agriculturii socialiste prin exploatarea până la ruină a gospodăriilor particulare.

În perioada anilor 1949-1950 în județul Alba sunt atestate 1.651 de procese¹⁶ pentru acuzația de neînsămânțare sau nerecoltare la timp sau deloc, pentru nepredarea cotelor sau netratarea semințelor înainte de însămânțare, pentru vânzarea de produse alimentare pe piața liberă etc.

Din numărul mare de sentințe pronunțate în aceste procese, redau mai jos câteva care cred că sunt suficient de concludente și ilustrează modul cum era tratat țărănul român, cum pentru diferite cauze, care azi ni se par ridicole, era târât în judecată, acuzat ca sabotor și deposedat de obiectul muncii și existenței lui – pământul, privat de libertate și constrâns să plătească sume care-i depășeau puterile, pentru a fi adus în stare de dependență și forțat să intre „de bună voie” în colectivă.

La începutul anului 1949 Tribunalul Alba a condamnat pe inculpata Ardelean Raveca de 50 de ani din Alba Iulia la 5000 lei amendă, plus cheltuieli de judecată.

Iată „vina” sa: ”În ziua de 8 noiembrie 1948, inculpata Ardelean Raveca din Alba Iulia, a dus pe piața Teiuș 5 kg de cartaboș, cu scopul de a-l vinde. Acuzată că face comerț ambulant fără a avea autorizație de comerciantă, numita ... în loc să-și caute altă posibilitate de existență, prin muncă, numita caută să scumpească standardul vieții și nu respectă legile ... Fapta săvârșită întrunește elementele delictului de sabotaj, prevăzut de art. 17, pct. 1 și 27 pct. 1 din Legea 351/1945, combinat cu art. 2 din Decizia Ministerială 1138/27 octombrie 1948”¹⁷.

¹⁶ Arhivele Naționale, Direcția Județeană Alba, în continuare A.N.D.J.A., fond *Tribunalul Alba*, mape cu sentințe de sabotaj pe anii 1949-1952.

¹⁷ *Idem*, sentința nr. 13/1949.

Pentru că nu au însămânțat la timp, un număr de 12 țărani din Sebeș au fost trimiși în judecată „... pentru delictul de sabotare a măsurilor luate pentru dirijarea Economiei Naționale prevăzut de art. 27 pct. 1 din Legea 351/1945, combinat cu art. 12 din Decizia Ministerială nr. 305/1948 – mai exact pentru neînsămânțarea până la data termen de 1-3 noiembrie 1948 a suprafețelor de teren arate. Inculpații Rășinar Nicolae, Zdrenghiș Gheorghe, Trifu Maria, Sârbu Emil, Bălan Teodor, Toca Petru, Muntean Ieronim, au prezentat în instanță dovezi eliberate de Primăria Sebeș, din care rezultă că numiții au însămânțat suprafața până la 1-3 noiembrie și au fost achitați. Ceilalți inculpați, neputând prezenta dovezi au fost condamnați în baza legii, după cum urmează: Chirca Constantin – 2000 lei amendă; Dicu Petre – 8000 lei amendă; Oprița Gheorghe – 8000 lei amendă; Stanciu Achim – 500 lei amendă și Ursu Raveca – avertisment”¹⁸.

Cheșcheș Sebastian, 71 de ani, domiciliat în Lopadea Veche, plugar cu 45 iugăre de pământ, căsătorit, cu 10 copii, a fost condamnat în 1949, la o lună închisoare pentru că a sabotat strângerea recoltei la arii. În anul 1950 a fost trimis în judecată pentru că „a însămânțat 2 iugăre de alac în loc de orz cum a primit instrucțiuni de la Comitetul Provizoriu al comunei. La fel a însămânțat 1 iugăr de ovăz netratat, iar însămânțările de toamnă le-a făcut de mântuială”. El a fost „demascat de țărănimea muncitoare din comună” și trimis în judecată. „În numele legii Tribunalul hotărăște: condamnă pe inculpatul Cheșcheș Sebastian ... la 1 lună închisoare corecțională și 10000 lei amendă corecțională, plus cheltuieli de judecată”¹⁹.

Sistemul cotelor a fost folosit ca armă politică pentru distrugerea proprietății particulare asupra pământului, a țărânimii proprietare în general și a chiaburimii în special. Într-un instructaj al Direcției Generale a Securității Poporului din iulie 1950, s-a cerut ca lucrătorii în securitate să răspundă direct de strângerea cotelor de grâu în magaziile rezervate în acest scop. “Dacă vreun chiabur va face agitație poate fi împușcat acolo, pe loc”, se preciza în acest ordin, “ca să știe toți cei care ar îndrăzni să nu predea cotele că toți vor păți așa”²⁰.

În această categorie se încadrează cazurile lui Iosif Trifa, Traian Pom și Ioan Andreșel din comuna Bistra, care au fost uciși de securitate în noaptea de 16/17 august 1950. Vina lor a fost aceea că erau țărani înstăriți, că “întrețin legături cu bandele din munți (gruparea de rezistență a maiorului Dabija), că duc propagandă împotriva înființării gospodăriei colective și – după cum reiese dintr-o scrisoare a chiaburului Ioan Andreșel – amenință cu moartea pe cei care s-au înscris în gospodăria colectivă ...”²¹.

Aceste “execuții demonstrative” ordonate de securitate în vara anului 1950 semnaleză amplificarea protestelor împotriva colectivizării și panica organelor de securitate în fața masivei împotriviri. Lichidarea gospodăriilor satului a urmărit intimidarea populației, instaurarea terorii și netezirea drumului spre triumful colhozului pe pământ românesc.

Chiar și în Hotărârea C.C. al P.M.R. asupra muncii pe tărâmul construirii G.A.C.-urilor și a întovărășirilor agricole se admite că s-au făcut “excese, forțându-se ritmul de

¹⁸ *Ibidem*, sentința nr. 60/1949.

¹⁹ *Steaua Roșie*, ... nr. 23 din 2 aprilie 1950.

²⁰ Cezar Avram, *op. cit.*, p. 136.

²¹ Dorin Giurgiu, *Rezistența anticomunistă în actualul județ Alba*, în *Apulum*, XXXVI, 1999, p. 506.

creștere a G.A.C.-urilor în fostele județe Trei Scaune, Târnava Mică, Alba, Vâlcea și Argeș”²².

Prin decrete-legi au fost fixate cote obligatorii la hectar: pentru țăranii mijlocași 300-500 kg la hectar, pentru chiaburi între 500 și 825 kg la hectar. Ele se ridicau la o taxă de producție cuprinsă între 20-60 % din recolta la hectar. La acestea se adăugau și taxele fiscale, fixate și ele la un tarif social discriminatoriu. Cotele chiaburilor puteau fi crescute cu 25 %, în timp ce acelea ale gospodăriilor colective, aflate în primul lor an de activitate puteau fi reduse cu 25 %.

În organul de presă al Comitetului raional Alba al P.M.R. se publicau diferite exemple care scoteau în evidență diferența de cotă pe care trebuiau să o predea chiaburii și țăranii mijlocași. Astfel, în articolul „Geme chiaburul sub greutatea cotelor”, se spunea: “Cine să dea mult dacă n-o da chiaburul, care toată viața lui a jefuit? El trebuie să dea, el trebuie să suporte greul. Și acest lucru se poate vedea din obligațiile de predare a cotei; iată de pildă cât dă un chiabur și cât dă un mijlocaș: chiaburul Pușcaș Ioan din comuna Stremț, plasa Teiuș, dă următoarele: grâu 6.467 kg, seară 1.689 kg, orz 396 kg, ovăz 396 kg, porumb 620 kg. Iată cât dă un țăran mijlocaș din aceeași comună Stremț, la o suprafață arabilă de 3,09 ha: 138 kg grâu, 143 kg porumb, 24 kg floarea soarelui, 2 kg fasole, 120 kg lucernă”²³.

Sanctiunile pentru nepredarea cotei nu au întârziat să apară și erau extrem de dure: Decretul Lege 183/1949 consideră aceste situații sabotaj economic și le pedepsește cu închisoare până la 15 ani muncă silnică.

În județul Alba numai în anul 1949 apar 52 de cazuri de procese de sabotaj, intentate țăranilor pentru nepredare de cotă, însă numărul lor este relativ ținând cont de faptul că foarte multe acte de acuzare pentru nepredare de cotă au fost combinate cu alte acuzații, cum ar fi: neînsămânțarea la timp, netratarea chimică a semințelor, nerespectarea planului de cultură etc.

Iată, mai jos, o nouă sentință pronunțată de Tribunalul Alba, într-un proces intentat unui țăran acuzat de sabotaj. Inculpatul Cârnaț Ioan, țăran chiabur din comuna Mihalt, a fost trimis în judecată pentru că nu a predat la termen următoarele cote de cereale impuse prin obligația de predare: 779 kg porumb, 296 kg floarea soarelui, 407 kg cartofi, 1.651 kg fân și 115 kg ovăz. Inculpatul spune că nu a predat cota din cauza secetei și a locului slab pe care îl deține. Totuși, „considerând că fapta săvârșită de inculpat întrunește elementele delictului prevăzut și pedepsit de art. 24 din Decretul 153/1950 combinat cu art. 2 lit. C, din Decretul 183/1949, Tribunalul condamnă pe inculpatul Cârnaț Ioan la 2 luni închisoare corecțională și 30.000 lei amendă corecțională”²⁴.

Colectările de cereale, produse animaliere și animale au constituit cauza mai multor forme de opoziție în lumea satului și în județul Alba. Dacă un țăran dorea să cumpere sau să vândă produse agricole nu o putea face. Prin Legea 565/1946, statul devenea unicul cumpărător al produselor agricole, iar cei care încălcau această lege și

²² Octavian Roske, *Colectivizarea agriculturii în România, 1949-1962*, în *Arhivele totalitarismului*, Anul I, nr. 1, București, 1993, p. 159.

²³ *Steaua Roșie*, ... nr. 25 din 16 aprilie 1950.

²⁴ A.N.D.J.A., fond Tribunalul Alba..., sentința nr. 206/1951.

încercau să-și vândă pe piață produsele erau calificați drept sabotori ai economiei naționale, judecați și pedepsiți conform legilor elaborate în acest scop.

Astfel, în anul 1950, țăranul Toma Nicolae din Lopadea Veche a fost trimis în judecată pentru că a refuzat să predea cota de 230 kg porumb „sabotând planul de colectare”. De remarcat faptul că însuși Tribunalul care condamnă pe cei prinși că au cumpărat cereale de pe piață, îi sfătuiește pe alții să meargă să cumpere de pe piață pentru a preda cota. „... inculpatul a refuzat să predea cota declarând că nu are de unde, ori inculpatul are o situație materială relativ bună, posedând 2 ha pământ arabil, astfel că avea posibilitatea de a cumpăra de pe piață să predea cota, însă inculpatul a refuzat ... opunându-se construirii socialismului în R.P.R. Conform art. 2 lit. A din Decretul 183/1949 și art. 6 din același decret este condamnat la o lună închisoare corecțională²⁵.”

Dacă în sentința de mai sus am văzut cum Tribunalul trimitea pe țăran în piață să cumpere cereale ca să predea cota, în sentința de mai jos vom vedea cum un țăran, între atâția alții, este condamnat de același Tribunal pentru că a cumpărat cereale de pe piață. „Dan Eleonora, 26 ani, din Bărbant - Alba, casnică, fără avere, a fost trimisă în judecată pentru că în ziua de 2 iulie 1950, a fost prinsă cu o cantitate de 453 kg grâu, pe care o cumpărase din județul Mehedinți și o ducea în comuna natală „Conform legilor « este condamnată la 2 luni închisoare corecțională, plus 200 lei cheltuieli de judecată »²⁶.”

Miile de procese de sabotaj pe care le-am găsit în mapele cu sentințe ale proceselor de sabotaj din anii 1949-1952 aflate la A.N.D.J.A., ilustrează politica antisocială a regimului comunist.

Pentru o cât de mică împotrivire, țăranul era trimis în judecată ca sabotor al economiei naționale, amendat, închis ori trimis în lagăre de „reeducare”. Iată încă o sentință dată de Tribunalul Alba din această perioadă. Chiaburul Cacovean Ironim din Ciugudul de Jos a fost trimis în judecată pentru că nu a vrut să însămânțeze o suprafață de 0,5 ha cu porumb de nutreț, așa cum a fost obligat conform planului de cultură pe 1951. „Prin fapta sa, inculpatul a lovit în sectorul socialist al statului, ... opunându-se construirii socialismului în R.P.R., pentru care motiv Tribunalul caută a-l sancționa cu atât mai mult, cu cât hotărârile justiției populare trebuie să aibe un caracter educativ, atât asupra inculpaților cât și asupra altora care ar dori să se opună măsurilor luate de guvern în sectorul agricol”. Cacovean Ironim a fost „condamnat la 2 luni închisoare corecțională, plus 500 lei cheltuieli de judecată”. Opoziția manifestată și de țăranii din părțile Albei în perioada anilor 1949-1952, a dat serioase avertismente celor care sperau că țăranul român va fi depozat de bunuri fără împotrivire.

Având respectul pentru muncă și, îndeosebi, pentru roadele trudei, gospodarii nu se lăsau intimidați de lozincile despre bunăstarea colhozului.

După cum am văzut din exemplele prezentate, opoziția colectivizării trebuiau reduși la tăcere prin metode radicale, în regim de urgență, prin amenzi, lipsiri de libertate, deportări sau execuții demonstrative.

În România, procesul de colectivizare, supravegheat lent, tenace și dur de organele de partid și securitate, a constituit „vectorul politizării satului”. În absența unei baze sociale favorabile, mediul rural a fost penetrat printr-un dureros implant ideologic. Desfășurarea procesului în etape și în mod lent s-a datorat rezistenței țăranului român în

²⁵ *Ibidem*, sentința nr. 527/1950.

²⁶ *Ibidem*, sentința nr. 585/1950.

fața valului de dezmoștenire și deznaționalizare, de rupere a legăturilor lui cu mediul de conviețuire, de pauperizare forțată și impunere a statului de dependență față de cel mai rapace stăpân – statul comunist.

Pentru zona județului Alba, numai în cei patru ani (1949-1952) în care a fost uzitat termenul de sabotaj au fost judecate 3522 de procese de sabotaj, după cum urmează :

- în anul 1949 – 600 de procese;
- în anul 1950 – 1.051 de procese;
- în anul 1951 – 1.264 de procese;
- în anul 1952 – 637 de procese.

Se observă curba ascendentă a numărului de procese până în 1951, ea urmând să scadă în 1952, dispărând total în 1953, în vocabularul greșit nemaifiind folosit termenul de sabotaj. De acum înainte nu vom mai întâlni decât două feluri de procese: civile și penale. Urmările colectivizării în plan economic, social și politic au fost profunde și de durată. Dispariția proprietății private, apariția proletariatului agricol, migrarea țăranului la orașe, distrugerea cătunelor, a satelor mici, depopularea unor zone întregi, gospodării rurale abandonate, dispariția industriilor casnice tradiționale, dispariția animalelor de tracțiune și producție animalieră, dependența populației sătești față de stat și resursele sale, apariția „săracului” care, pentru a trăi, fura mai mult sau mai puțin din ce credea că îi aparține, etc, a dus în final la slăbirea puterii economice a statului, la bulversarea dezvoltării firești și normale a întregii societăți. Campania de distrugere a proprietarilor de pământ și a tuturor locuitorilor satului a căror „poziție de clasă” era socotită dușmănoasă, a fost nocivă pentru întreg potențialul uman al țării, țăranimea tradițională fiind eliminată din noua ordine socială importată cu „sacrificii și multă obediență” din răsărit.

Procesul colectivizării a constituit o etapă dureroasă a istoriei noastre contemporane, o încercare de deturnare a dezvoltării și identității noastre, un drum presărat cu numeroase victime, a cărui finalitate negativă nu a corespuns cu demagogia propagandistică comunistă.

DORIN GIURGIU

THE BEGINNING OF COLECTIVIZATION IN ALBA COUNTY

(SUMMARY)

The paper refers to the campaign beginning of colectivization in Alna conty, in fact a masked form of land confiscation in private property. The beginning of this process was given by the "colectivization campaign and the kulaks liquidation" decided at the Plenary Session of the Central committee of the Romanian Labour Party, in 3-5 March 1949.

Publically declared as a tremendous humanitarian project of the peasantry class, the colectivization process started in Alba County had registred a great reject of the landowners and they were not the only ones to protest against this decision. The peasantry in Alba county, highly attached to the traditional values, while a great sentiment of property, became almost immune to this dangerous experiment.

This fact became evident between 1949-1952 then in Alba County were registred 3552 vials on sabotage charge. It is obvious that the charge was artificial, order to hide the political abuses of the communists. This process knew, in Alba County and in the whole county, many innocent victim and tragedies denied by the communists at that time.